

บทที่ 5

การอภิปรายผลการทดลอง

การวิจัยเรื่องผลของวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายและข้อเสนอแนะ ซึ่งนำมากล่าวโดยสรุปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ร่วมกับสัญญาเงื่อนไข
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนการทดลอง กับหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ร่วมกับแบบฝึก
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 60 คน

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง แบบทดสอบก่อนและทดสอบหลัง (Before – After Research Design)

3. แบบแผนทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสถิติแบบสุ่มสมบูรณ์ (Completely Randomized Design : CR – 2)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะพื้นฐานในการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท

จำนวน 3 แผน

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาณเงื่อนไข

จำนวน 11 แผน

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก

จำนวน 11 แผน

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2548 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ประวัติศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ด้วยวิธี KR – 20 ทั้งฉบับเท่ากับ .77

3. แบบวัดแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของของนางสาวรัชดา เบ็ญเจ๊ะอาแว ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7899 โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาจากสูตรของครอนบัค (Cronbach) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 ขอนหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ทดลอง เครื่องมือซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาวิเคราะห์และตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ

1.3 ขอนหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการขอความร่วมมือจากโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนด วัน เวลา ในการทดลองสอน และเก็บข้อมูลการวิจัย

1.4 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะพื้นฐานในการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท
- แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข
- แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก
- คู่มือนักเรียนในการเรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข
- คู่มือนักเรียนในการเรียน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก
- คู่มือครูในการสอน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข
- คู่มือครูในการสอน โดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก
- แบบบันทึกสัญญาเงื่อนไข
- ชุดแบบฝึก
- ใบความรู้
- แผ่นภาพ
- กระดาษเฉลยคำตอบ
- กระดาษคำตอบ
- นาฬิกาจับเวลา

1.5 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนการทดลองโดยดำเนินการดังนี้ คือ แจกแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ให้กับผู้เข้ารับการทดลองอ่านคำชี้แจงวิธีการทำแบบทดสอบจากนั้นให้ผู้เข้ารับการทดลองทำแบบทดสอบเมื่อหมดเวลาครูเก็บข้อสอบและกระดาษคำตอบคืน และตรวจกระดาษคำตอบเพื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

1.6 เตรียมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่จะเข้ารับการทดลองดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข

กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก

โดยทั้ง 2 กลุ่มการทดลองจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5 คน ในแต่ละกลุ่มย่อยประกอบด้วยนักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำในห้องเรียนคละกัน

1.7 ผู้วิจัยทำการทดสอบเพื่อวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนการทดลองโดยดำเนินการดังนี้ คือ แจกแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เข้ารับการทดลองอ่านคำชี้แจงวิธีการทำแบบสอบถามจากนั้นให้ผู้เข้ารับการทดลองทำแบบสอบถามเมื่อหมดเวลาครูเก็บแบบสอบถามคืนและตรวจคำตอบเพื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

1.8 เตรียมห้องทดลอง สภาพห้องเรียนที่ใช้ในการดำเนินการทดลองไม่มีเสียงรบกวน มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก จำนวน 3 ห้องเรียน จัดโต๊ะและเก้าอี้ในแต่ละกลุ่มการทดลองในแต่ละห้อง

1.9 เตรียมจัดตารางเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนทั้ง 2 วิธี โดยทำการสอนวิธีละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที ค่ำสัปดาห์

2. ขั้นตอนการฝึก

การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่เรียนวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีการสอน ขั้นตอนในการทำงานกลุ่มของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทก่อนที่จะทดลองจริง และเพื่อป้องกันปัญหาของกระบวนการทดลองที่อาจเกิดขึ้นในขณะทดลองจริง ผู้วิจัยจึงได้ทำการฝึกนักเรียนถึงกระบวนการพื้นฐานก่อนที่จะทดลองจริงโดยวิธีการฝึกทั้งสองกลุ่มดังต่อไปนี้

ฝึกทักษะพื้นฐานในการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาททั้ง 3 กลวิธี ทั้งหมด 3 แผน แผนละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 3 คาบตามแผนการสอนได้แก่

- แผนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการใช้คำถาม
- แผนการสอนเพื่อฝึกทักษะในการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน
- แผนการสอนเพื่อฝึกทักษะการสรุปความ

3. ขั้นตอนการทดลองจริง

หลังจากฝึกแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจริงโดยทำการสอนด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม ทำการทดลองโดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาณเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก โดยทุกแผนการสอนใช้เวลา 1 คาบ คาบละ 50 นาที สำหรับเวลาที่เหลืออีก 10 นาที ใช้ในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน

ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงบทบาทผู้นำในการอ่านในแผนการสอนที่ 1 เท่านั้น หลังจากนั้นผู้วิจัยจะแลกเปลี่ยนบทบาทให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มเป็นผู้นำในการอ่านตามที่ครูได้แสดงไว้ก่อน หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนบทบาทผู้นำให้ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง และอ่อน ไปตามลำดับและหมุนเวียนจนกระทั่งหมดแผนการสอน

4. ขั้นตอนหลังการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการทดลองหลังจากได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขการทดลองสิ้นสุดลง 1 วัน โดยดำเนินการดังนี้ คือ แจกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 และแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เข้ารับการทดลองอ่านคำชี้แจงวิธีการทำ จากนั้นให้ผู้เข้ารับการทดลองทำแบบทดสอบและแบบสอบถามเมื่อหมดเวลาครูเก็บคืนและตรวจกระดาษคำตอบเพื่อนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานจากผลการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาณเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาณเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ หลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข กับวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .001
2. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .001
3. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบดังได้เสนอการอภิปรายผลการทดลองตามสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 “นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง” ในการทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที(t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน(Dependent Samples) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่า

ก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .001 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แสดงว่า วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น

วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในด้านบวกนั้น เป็นผลเนื่องมาจากสภาพการเรียนการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท มุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และ นักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเอง โดยการผลัดเปลี่ยนบทบาทกันรับผิดชอบ ในการนำเสนอและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่านด้วยการใช้กลวิธีการอ่าน คือ กลวิธีสรุปความ กลวิธีใช้คำถาม และกลวิธีการสร้าง ความเข้าใจให้ชัดเจน โดยกลวิธีเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนที่มีปัญหาในการอ่านได้เข้าใจบทเรียนดียิ่งขึ้น และเป็นกลวิธีตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านที่นักเรียนสามารถตระหนัก ประเมินและควบคุมการเรียนรู้อย่างตนเองได้ ในงานวิจัยนี้นักเรียนจะได้รับการฝึกกลวิธีดังกล่าวก่อน การทดลองเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในกลวิธี และนำกลวิธีไปใช้อย่างถูกต้องต่อจากนั้นนักเรียนจึงนำกลวิธีดังกล่าวไปใช้ในการทดลองจริงอย่างเป็นขั้นตอน กล่าวคือ หลังจากนักเรียนอ่านเนื้อหาจบแล้ว นักเรียนก็ช่วยกันสรุปความจาก เนื้อหาที่ได้อ่านไป ต่อจากนั้นนักเรียนจึงตั้งคำถามจากเนื้อหาในส่วนของที่ยังเป็นข้อข้องใจ หรือต้องการทราบเพิ่มเติม ถัดมานักเรียนจึงสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยตอบคำถาม จากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งเป็นการช่วยแก้ไขในส่วนที่มีปัญหาต่อความเข้าใจของนักเรียน และเป็นการตรวจสอบ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้การใช้กลวิธีดังกล่าวไปแล้วนั้นช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา และจดจำรายละเอียดได้มากขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

นอกจากนั้นการแลกเปลี่ยนบทบาทยังช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน มีความมั่นใจที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น โดยก่อนการเรียนผู้วิจัยได้เป็นผู้นำในการ สาธิตและฝึกกลวิธีในการแลกเปลี่ยนบทบาทให้นักเรียน จนเห็นว่านักเรียนมีความสามารถ เพียงพอ ผู้วิจัยจึงลดบทบาทลงโดยให้นักเรียนเป็นผู้นำในการอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหาที่อ่านด้วยกลวิธี ดังกล่าวกับเพื่อนๆ ซึ่งนักเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการเป็นผู้นำกลุ่ม โดยไม่จำกัดความสามารถของ นักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนกลวิธีแลกเปลี่ยนบทบาทบ่อยครั้งขึ้น นักเรียนจึงมีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีความมั่นใจในการทำกิจกรรม เกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเองและตระหนักว่าตนเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเพื่อนร่วมชั้น และการใช้เพื่อนซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นตัวแทน ยังเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่เด็กเรียนที่สับสนในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่นักเรียนพบกับการเรียนรู้ที่ยาก และไม่ค่อยประสบความสำเร็จในการเรียนรู้มาก่อน ดังนั้นการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการเลียนแบบ พฤติกรรมจากตัวแทน ที่มีลักษณะเหมือนกับตนเองแต่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ย่อมทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้นเนื่องจากเมื่อนักเรียนคิดว่าเพื่อนทำได้ ตนเองก็ควรทำได้เช่นกัน แสดงให้เห็นว่านักเรียนเกิด

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น โดยสังเกตได้จากระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่เพิ่มขึ้นหลังการทดลอง นอกจากนี้บรรยากาศในการเรียนการสอนยังมีส่วนช่วยเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จ กล่าวคือ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน มีเพื่อนๆ และครูคอยให้ความช่วยเหลือ และเป็นการเรียนแบบร่วมมือกัน ไม่เคร่งเครียด นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์กัน อีกทั้งยังกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นด้วย

สำหรับในส่วนของสัญญาเงื่อนไขนั้น ผู้วิจัยได้นำสัญญาเงื่อนไขมาใช้เป็นกิจกรรมประกอบการเรียน พบว่าผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนทิพย์ สุครุชมาน (2543 : 33-47) ที่ทำการศึกษาร่วมเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขและการใช้แรงเสริมทางสังคมต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดพระราม จังหวัดนครปฐม ที่ได้รับการประเมินพฤติกรรมการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทยที่ 25 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขและแรงเสริมทางสังคมมีพฤติกรรมการเรียนวิชาภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มมีพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขมีคะแนนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางสังคมและกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

การที่ผลการวิจัยพบว่าสัญญาเงื่อนไขส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น เป็นผลเนื่องมาจากสัญญาเงื่อนไขเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรม โดยนำเอาเทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบต่างๆ คือ การเสริมแรง การลงโทษ และการให้รางวัลมาผสมผสานกันโดยเห็นการตกลงกันระหว่าง ครู กับนักเรียนโดยทำข้อตกลงนั้นต้องร่างเป็นสัญญาขึ้นมา พร้อมทั้งมีการเซ็นชื่อของผู้ปรับพฤติกรรมและผู้ถูกปรับพฤติกรรมด้วย สัญญานี้จะบอกถึงพฤติกรรมที่ต้องการกระทำและผลกรรมที่ได้รับ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543:206) นอกจากนี้ พรณี ช.เจนจิต (2545:184) ยังกล่าวไว้ว่า การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นเทคนิคที่ทำให้เพิ่มพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเป็นการเสริมแรงระหว่างครูกับนักเรียน โดยที่ฝ่ายผู้เรียนได้ตกลงที่จะแสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับ แก่สังคม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อีกด้วย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตกลงทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน โดยที่จะให้คะแนนแก่นักเรียนเป็นการเสริมแรงหากนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการเรียน การสอน โดยแยกพฤติกรรมของผู้นำกลุ่ม และสมาชิกไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้นักเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี มีสมาธิในการเรียนมากขึ้นเป็นผลจากการใช้สัญญาเงื่อนไขเหล่านี้ นักเรียนจึงมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้นตามมา

ในด้านของการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น เห็นได้ว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จ โดยที่นักเรียนไม่เกิดความคับข้องใจจากการที่ต้องถูกประเมินด้วยเกณฑ์ประเมิน เพราะเป็นเกณฑ์ประเมินที่นักเรียนยอมรับและมีส่วนร่วม นอกจากนี้ในการใช้สัญญาเงื่อนไขนั้น นักเรียนเป็นผู้ยอมรับข้อตกลง และทราบว่าทำอะไรถึงจะประสบผลสำเร็จ กระบวนการดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า จากการที่ผู้วิจัยทำการทดลองสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองที่ 1 คือ สอนด้วยวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไขนั้น ผลการวิจัยปรากฏชัดว่า วิธีสอนดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถยืนยันได้ว่า วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีการเรียนที่มีคุณภาพอีกทั้งได้นำสัญญาเงื่อนไขมาใช้เป็นกิจกรรมประกอบซึ่งทำให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนดังกล่าวสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า “นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง” ในการทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบค่าที(t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .001 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แสดงว่า วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึกสามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น ในส่วนของแบบฝึกทักษะนั้นผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โอสด ชนะกุล (2531 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของการทำกิจกรรมทำบทบาทเรียนด้วยการเล่นเกมการทำแบบฝึกหัดและการทบทวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และการคงอยู่การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการใช้การทำแบบฝึกหัดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นดังที่กล่าวไปแล้วในสมมติฐานที่ 1 Hays (1991: 117) ยังกล่าวเสริมอีกว่าวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal

Teaching) เป็นวิธีการสอนที่มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมและสนับสนุน การอ่านของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้ความสำคัญและวิธีการใช้กลยุทธ์การอ่าน และกลยุทธ์เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้อ่าน ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียน โดยมีการควบคุมความเข้าใจ เพื่อที่จะให้นักเรียนนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ด้วยตนเอง โดยปราศจากการ ควบคุมดูแลหรือการพึ่งพาผู้ ทำให้นักเรียนรู้สึกประสบความสำเร็จการเรียน เป็นที่ยอมรับของเพื่อน และครู นักเรียนจึงมีผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

ในส่วน of แบบฝึกที่ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกิจกรรมประกอบในการทดลองสอนในครั้งนี้ จากการที่ ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่า การใช้แบบฝึกเป็นกิจกรรมประกอบ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาสูงและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นนั้น ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบฝึก เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ที่ได้ค้นคว้า มารวมทั้งความรู้ที่ได้รับจากสมาชิกคน อื่นที่ได้อธิบายให้ฟัง เป็นการเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา และสามารถจดจำเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น เมื่อได้ ทบทวนความรู้ในเนื้อหารวมของกลุ่ม โดยการทำแบบฝึก จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถจำเนื้อหาได้ดี แม่นยำ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นตามมา

ในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมมาประกอบ จะให้ความเพลิดเพลินกับนักเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นการท้าทายความสามารถของนักเรียน โดยเฉพาะ แบบฝึก เป็นการทดสอบนักเรียนจากการที่ได้ศึกษาหาความรู้มาแล้ว เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกได้ถูกต้อง หรือสามารถตอบคำถามในแบบฝึกได้ด้วยการค้นคว้าของตัวเองและการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ส่งผลให้ นักเรียนเกิดความมั่นใจ เกิดแรงจูงใจที่จะเรียน เกิดความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น และจากการที่นักเรียน ได้รับความสำเร็จบ่อยครั้งในการทำแบบฝึกหัด ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากการ ได้ ประสบความสำเร็จจากการเรียนดังกล่าว

ด้วยวิธีการเรียนที่มีคุณภาพของวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก ส่งผลให้การ วิจัยครั้งนี้เห็นผล ได้ชัดเจนว่า วิธีเรียนดังกล่าวส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนสูงขึ้น

สมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวว่า “นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบ แลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และกลุ่มที่เรียนโดยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับ แบบฝึกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน” ในการทดสอบความแตกต่าง ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอน แบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับแบบฝึก

โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไข มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แต่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

จากการที่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เนื่องมาจากการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนพัฒนาความเข้าใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยในช่วงแรกของการสอนการอ่านครูจะแสดงแบบอย่างและอธิบายการใช้กลวิธีการอ่าน ได้แก่ การสรุป (Summarizing) การใช้คำถาม (Questioning) และการสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนให้กับนักเรียน (Clarifying) หลังจากนั้นบทบาทของครูก็จะถูกถ่ายโอนไปสู่ นักเรียน โดยมีการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างกันในการเป็นผู้นำการอภิปรายถึงเนื้อหาของสิ่งที่อ่าน และความสำคัญและวิธีใช้กลวิธีการอ่าน ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการอ่านอยู่เสมอ นักเรียนเกิดความเข้าใจสิ่งที่อ่านและมีการควบคุมความเข้าใจของตนในขณะที่อ่าน รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักภูมิใจในตนเองและตระหนักถึงว่าตนเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเพื่อนร่วมชั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงศรี ภักดีวิสัย (2541 : 69-90) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลของการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษต่ำกว่ากลุ่มที่เรียนการอ่านภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่ากลุ่มที่เรียนการอ่านภาษาอังกฤษโดยวิธีการสอนแบบปกติ ในขณะที่สัญญาเงื่อนไขเป็นเทคนิคหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรม โดยนำเอาเทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบต่างๆ มาผสมผสานกัน ซึ่งเป็นการตกลงกันของครูกับนักเรียน โดยทำข้อตกลงขึ้นมาและข้อตกลงนั้นต้องร่างเป็นสัญญา พร้อมทั้งมีการเซ็นชื่อของผู้ปรับพฤติกรรมและผู้ถูกปรับพฤติกรรมด้วย สัญญานี้จะบอกถึงพฤติกรรมที่ต้องการกระทำและผลกรรมที่ได้รับ นอกจากนี้การใช้สัญญาเงื่อนไขยังเป็นเทคนิคที่ทำให้เพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเป็นการเสริมแรงระหว่างครูกับนักเรียน โดยที่ฝ่าย ผู้เรียนได้ตกลงที่จะแสดงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับ แก่สังคม อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อีกด้วย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตกลงทำสัญญาเงื่อนไขกับนักเรียน โดยที่จะให้แก่คะแนนนักเรียนเป็นการเสริมแรงหากนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการเรียน การสอน ซึ่งแยกพฤติกรรมของผู้ในกลุ่ม และสมาชิกไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้นักเรียนทราบ

บทบาทหน้าที่ของตนเอง และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี มีสมาธิในการเรียนมาก นอกจากนั้นการใช้สัญญาเงื่อนไขยังได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จ เนื่องจากนักเรียนไม่เกิดความคับข้องใจจากการที่ต้องถูกประเมินด้วยเกณฑ์ประเมิน เพราะเป็นเกณฑ์ประเมินที่นักเรียนยอมรับและมีส่วนร่วม ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ยอมรับข้อตกลง และทราบว่า จะทำอะไรถึงจะสำเร็จ และผลจากการใช้สัญญาเงื่อนไขนี้เอง จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงขึ้น

ส่วนวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึกนั้น นักเรียนทุกคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนบทบาทและฝึกใช้กลวิธีพัฒนาความเข้าใจในการอ่านก็จริง แต่นักเรียนก็ ไม่มีอะไรมากระตุ้นให้เขาพยายามที่จะเรียนให้สำเร็จ มีเพียงการทำแบบฝึกหัดเมื่อจบกิจกรรมอย่างเดียว ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไข

ในส่วนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน เป็นผลเนื่องมาจากวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นวิธีการเรียนที่พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างทั้ง 2 กลุ่มตามสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในส่วนของกิจกรรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบการเรียนนั้น กิจกรรมแต่ละแบบส่งผลต่อการส่งเสริมหรือพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ แต่ยังไม่ชัดเจนจนเห็นความแตกต่างภายในระยะเวลาในการทดลองเพียง 4 สัปดาห์ จึงมีผลทำให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและปัจจัยอื่นๆ ในการส่งเสริมและพัฒนา ดังที่ Woolfolk (อ้างจาก คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม , การสร้างแรงจูงใจในการเรียน(ออนไลน์)สืบค้นได้จาก

<http://digital.lib.kmutt.ac.th/Class /Education/Study Technology/Project/psychology/unit6.htm>

[ออนไลน์ 12 พฤศจิกายน 2545] ได้กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจในการเรียนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ เช่น บรรยากาศในการเรียน วิธีการสอน ลักษณะทางอารมณ์และบุคลิกภาพของครู เนื้อหาที่เรียน ระยะเวลา ตลอดจนความต้องการ ความสนใจ เป้าหมายและแรงกดดันต่าง ๆ ในตัวนักเรียน โดยในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนทำได้โดย

1. การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความคาดหวังเชิงบวกในการเรียนแก่เด็ก

โดยให้นักเรียนเริ่มเรียนในสิ่งที่มีความยากในระดับที่เขาสามารถทำได้ แล้วจึงค่อย ๆ เลื่อน

ให้เรียนในสิ่งที่มีความยากขึ้นเป็นลำดับ การดำเนินการในเรื่องนี้ ครูต้องจัดลำดับความยากของเนื้อหาที่จะให้นักเรียนออกเป็นขั้นตอน นักเรียนแต่ละคนเรียนในชั้นที่ต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคล

นอกจากนั้นควรกำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้แจ่มชัดและแน่ใจว่าสามารถสอนให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้นได้ ในบทเรียนแต่ละบท ครูควรกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมไว้อย่างชัดเจน เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้สึก ว่า เมื่อเขาเรียนหรือทำโครงการ ในบทเรียนนั้นเขาได้เกิดความก้าวหน้าตามจุดมุ่งหมายแต่ละข้อนั้นเพิ่มขึ้น

เน้นการเปรียบเทียบกับตนเองมากกว่าเปรียบเทียบกับผู้อื่น ครูควรให้ผลย้อนกลับ (Feed back) หรือให้นักเรียนทราบผลงานของเขา เพื่อให้ นักเรียนรู้ว่า สิ่งที่เขาทำ ไปผิดหรือถูกอย่างไร และเพื่อให้เขาได้ปรับปรุง แก้ไขสิ่งที่เขาทำผิดในตอนแรกและควรชี้ให้นักเรียนเห็นว่า ก่อนเรียนกับ หลังเรียนเขาก้าวหน้าขึ้นเพียงใด และเน้นให้นักเรียนเห็นว่าเมื่อใช้ความพยายามความสำเร็จก็จะเกิดขึ้น

สื่อให้นักเรียนทราบว่า ความสามารถในการเรียนนั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและปรับปรุง ให้ดีขึ้น ครูควรชี้ให้นักเรียนเห็นว่า ความสามารถทางวิชาการนั้น สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้หากใช้ความพยายามหรือมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น ถ้ามีโอกาสฝึกฝนหรือมีความมุ่งมั่นพยายามมากขึ้น

เสนอแม่แบบ (Model) หรือแบบฉบับที่ดีแก่นักเรียน นักเรียนที่ไม่มีความเชื่อมั่น ในตนเองจะรู้สึกไม่อยากทำอะไรเพราะกลัวผิดพลาด ครูอาจเล่าให้นักเรียนฟังถึงพฤติกรรมของ ตัวครูเองว่า เคยทำอะไรผิดพลาดมาบ้างก่อนจะทำได้สำเร็จ เพื่อเน้นให้นักเรียนเห็นว่า การเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นได้อย่างราบรื่น โดยไม่มีความผิดพลาด ฉะนั้นจงกล้าทำในสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ต้องกังวลหรือกลัวว่าจะล้มเหลว

2. การให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน

ครูสามารถช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งที่นักเรียนได้ โดยใช้ทั้งสิ่งจูงใจภายในและสิ่งจูงใจ ภายนอก แนวทางการช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน อาจจำแนกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

ครูควรเตรียมกิจกรรมที่สอดคล้องความสนใจของนักเรียน กิจกรรมดังกล่าว อาจเป็น เรื่อง กีฬา ดนตรี เหตุการณ์ปัจจุบัน สัตว์เลี้ยง ปัญหาที่เด็กกำลังเผชิญอยู่ในครอบครัวหรือกับเพื่อนอย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างก็ได้ แต่ครูต้องแน่ใจว่ากิจกรรมที่นักเรียนสนใจนั้นครูมีความรู้พอสมควร

การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น อาจทำได้โดยวิธีการสร้างสถานการณ์ขัดแย้งขึ้น ระหว่างสิ่งที่เด็กเชื่อกับข้อเท็จจริง ข้อขัดแย้งนี้อาจนำไปสู่ปัญหาอภิปรายซึ่งจะกระตุ้นให้นักเรียนเกิด ความอยากรู้อยากเห็น

การทำบทเรียนให้สรุป อาจทำได้โดยการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติหรือเล่นเกมส์ การใช้ วิธีการเรียนเช่นนี้ นักเรียนจะสนุกในบทเรียนและมีความร่วมมือซึ่งกันและกันในการ ศึกษาค้นคว้า

การเน้นให้นักเรียนเห็นว่าเนื้อหาที่เรียนในปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตในอนาคตอย่างไร เป็นการเน้นให้นักเรียนเห็นว่า สิ่งที่เรียนขณะนั้นมีความคุณค่าต่องานในอนาคตของเขาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและการมุ่งหวังอนาคตของเขาด้วย

การเตรียมรางวัลสำหรับนักเรียน การให้รางวัลเป็นการเสริมแรงภายนอก เป็นวิธีที่มีอิทธิพลต่อการสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียนมากวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตามการให้รางวัลนี้ต้องแน่ใจว่าสิ่งที่มีมีความหมายที่เป็นรางวัลแท้จริงสำหรับนักเรียนหรือไม่เพราะรางวัลจะมีค่าก็ต่อเมื่อเป็นสิ่งที่นักเรียนต้องการเท่านั้น

3. การช่วยให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น

เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบสนองให้มาก การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตอบสนอง อาจอยู่ในรูปการตอบคำถามที่ครูถาม การให้ออกรายงานหน้าชั้นหรือการให้ออกมาแสดงความคิดเห็นบางอย่าง หลีกเลี่ยงที่นักเรียนแสดงออกแล้ว ครูควรให้ผลย้อนกลับ (Feed Back) แก่นักเรียนจะได้เกิดกำลังใจและแก้ไขสิ่งเขาผิดพลาดโดยทันที

เป็นโอกาสให้นักเรียนทำงานสำเร็จนักเรียนจะมีความมุ่งมั่นและมีความใส่ใจในงานมาก ภูมิใจในผลงานหรือความก้าวหน้าของตนเองมากกว่าคะแนนที่ได้รับ นอกจากนี้ครูไม่ควรเน้นกิจกรรมที่มีการแข่งขันระหว่างบุคคล

สำหรับงานที่ยาก ๆ ครูควรใช้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นมากกว่าการใช้วิธีลดความยากของงานให้ง่ายลง เมื่อครูให้นักเรียนทำงานที่มีความเสี่ยงสูงแรงจูงใจของนักเรียนจะลดลง อย่างไรก็ตาม ถ้าหากงานนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายนักเรียน จงใช้เวลาในการทำกิจกรรมนั้นมากขึ้น โดยครูเป็นผู้คอยสนับสนุนหรือช่วยเหลือนักเรียน

เสนอแม่แบบ (Model) ที่ดีแก่นักเรียน ครูอาจยกตัวอย่างของตัวเองหรือผู้อื่นก็ได้เกี่ยวกับวิธีเอาชนะวิชาที่ยาก ๆ ให้นักเรียนฟัง

สอนกลเม็ดในการเรียนแก่นักเรียน ครูควรสอนวิธีการเรียนและเทคนิคช่วยจำแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนจะได้เพิ่มความสนใจในสิ่งที่เรียนมากขึ้น

จากวิธีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมประกอบที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ประกอบการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมประกอบสัญญาเงื่อนไข หรือกิจกรรมประกอบแบบฝึกต่างมีส่วนช่วยในพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ใกล้เคียงกัน จึงส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับสัญญาเงื่อนไข และวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทพร้อมกับแบบฝึกมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

วิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไข เป็นวิธีสอนที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้เป็นอย่างดี โดยที่การสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทเป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน พัฒนาการความเข้าใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ในขณะที่สัญญาเงื่อนไขเป็นกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกหรือวันในการศึกษาค้นคว้าจนสำเร็จตามที่สัญญา เป็นสิ่งที่คอยควบคุมนักเรียน เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาทร่วมกับสัญญาเงื่อนไขไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลของวิธีสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่น ๆ เช่น ความภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความรับผิดชอบ ความฉลาดทางอารมณ์ ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาการใช้สัญญาเงื่อนไขมาเป็นกิจกรรมประกอบการเรียน โดยปรับปรุงรายละเอียดในการทำสัญญาเงื่อนไขให้สอดคล้องกับวิธีการพัฒนาแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มากยิ่งขึ้น